

Styrdokument
Dokumenttyp: Handlingsprogram
Beslutat av: Kommunstyrelsen
Fastställsedatum: 2021-11-24
Ansvarig: Säkerhetschef
Revideras: Vart fjärde år
Följas upp: Årligen

Handlingsprogram för internt skydd

Dnr: 2021.159
2021-10-18

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Kommunens arbete med internt skydd.....	3
3.1 Tillbud- och skaderapportering	3
3.1.1 Inriktning.....	4
3.1.2 Indikatorer	4
3.1.3 Ansvarig	4
3.2 Systematiskt säkerhet- och brandskyddsarbete	4
3.2.1 Inriktning.....	5
3.2.2 Indikatorer	6
3.2.3 Ansvarig	6
3.3 Säkerhet i kommunala lokaler och för kommunens organisation	6
3.3.1 Inbrott och skadegörelse	6
3.3.1.1 Inriktning.....	7
3.3.1.2 Indikatorer	7
3.3.1.3 Ansvarig.....	7
3.3.2 Larm, väktar- och kamerabevakning	7
3.3.2.1 Inriktning.....	8
3.3.2.2 Indikatorer	8
3.3.2.3 Ansvarig.....	8
3.3.3 Passagesystem	8
3.3.3.1 Inriktning	8
3.3.3.2 Indikatorer	8
3.3.3.3 Ansvarig.....	8
3.4 Hot och våld mot medarbetare	8
3.4.1 Inriktning.....	8
3.4.2 Indikatorer	9
3.4.3 Ansvarig	9
3.5 Hot och våld mot förtroendevalda.....	9
3.5.1 Inriktning.....	10
3.5.2 Indikatorer	10

1. Inledning

Internt skydd innebär att kommunen har en förmåga att skydda förtroendevalda, medarbetare, kommunala fastigheter och verksamheter mot fysisk, psykisk och ekonomisk skada.

Det interna skyddet skapas genom att arbeta aktivt med att förebygga och begränsa risker, undanröja hot och att kommunen kan hantera störningar som uppstår.

Riskerna och hoten varierar men det kan till exempel vara bränder, otillåten påverkan mot personal, sexuella trakasserier, intrång eller skadegörelse. Ett aktivt arbete med internt skydd påverkar kommunens försäkringspremier samt minskar oönskade händelser och ökar tryggheten i kommunens verksamheter.

2. Kommunens arbete med internt skydd

Varje nämnd och bolag är ansvarig för säkerheten inom sitt eget verksamhetsområde, att tillse säkerheten och arbetsmiljön för de anställda, och andra som omfattas av verksamheten, miljön och kommunens egendom.

Ett gott internt skydd inom kommunen uppnås genom

- att varje förvaltning och bolag känner till sitt eget ansvar
- att all personal har relevant kompetens för att förhindra och agera vid olyckor och skador
- att kommunen arbetar med systematiskt säkerhetsarbete (SSA)
- att kommunen arbetar med systematiskt brandskyddsarbete (SBA)
- att verksamheterna anmäler skador till följd av brand, stöld, inbrott, skadegörelse och oönskad närvaro i det gemensamma tillbudsrapporteringsystemet
- att kommunen kontinuerligt utbildar personalen inom säkerhets- och brandskydd, hjärt- och lungräddning och andra relevanta områden

I slutet av programperioden ska en utvärdering och redovisning av uppnådda resultat genomföras och redovisas för kommunstyrelsen.

Detta handlingsprogram ska revideras en gång per mandatperiod och uppdateras vid behov. Det ersätter handlingsprogram för internt skydd 2017-2019.

3.1 Tillbud- och skaderapportering

För att kunna veta hur ofta skadegörelse, inbrott, hot eller en annan risk inträffat behöver varje olycka, risk och hot dokumenteras, på så vis kan kommunen erhålla statistik över antal händelser. Ännu viktigare, och svårare,

är att rapportera tillbud. Tillbud är en händelse där något har skett eller hade kunnat ske som skulle kunna innebära en fara. Om fler tillbud rapporteras skulle oönskade händelser kunna förebyggas innan det blir en skada. En skada är en händelse där något har skett.

Att rapportera tillbud och skador skapar en bättre uppföljning och påverkar åtgärder som kan vidtas för att förebygga oönskade händelser både där händelsen inträffade och på andra platser där motsvarande händelser skulle kunna inträffa. Skaderapporteringsprogrammet som fanns tidigare användes inte heltäckande i hela den kommunala organisationen. Sedan årsskiftet 2019-2020 har ett nytt webbaserat skaderapporteringsystem införts.

3.1.1 Inriktning

För att kunna på ett ännu bättre sätt följa upp händelser och kunna arbeta förebyggande och proaktivt ska alla tillbud och skador rapporteras i det digitala webbaserade systemet. Det leder till mer tillförlitlig statistik som ger ett bra underlag att arbeta utifrån.

3.1.2 Indikatorer

- Antalet anmälda tillbud eller händelser i skaderapporteringsystemet
- Åtgärder som baserats på inrapporterade händelser
- Antal personer som har fått utbildning i skaderapporteringsystem
- Att en allvarig arbetsplatsolycka sker till följd av undermåligt eller eftersatt systematiskt säkerhetsarbete

3.1.3 Ansvarig

Varje förvaltning och verksamhet är ansvariga att rapportera och genomföra åtgärder. Kommunhälsan och Säkerhetsutvecklaren på säkerhet, kunskap och analys (SKA) är tillsammans ansvariga för att ta fram utbildning, följa upp och se om det behövs kommunövergripande åtgärder.

3.2 Systematiskt säkerhet- och brandskyddsarbete

Genom att arbeta systematiskt med brandskydd minskas risken för bränder och kostnaden för skador. Systematiskt brandskyddsarbete är också viktigt eftersom försäkringsbolagen ställer krav för att kunna erhålla försäkring.

Sedan 2004 gäller Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). Den reglerar ansvarsskyldigheter och rättigheter för det breda begreppet skydd mot olyckor för den enskilde, för kommunen och för staten. Det fulla ansvaret för brand- och olycksskyddet ligger på ägaren och verksamhetsutövaren eller "nyttjanderättshavaren" som lagen benämner det. Skyddet skall vara skäligt.

För att uppnå denna skäligen nivå ges i föreskrifter och allmänna råd en kombination av tre åtgärder. För det första skall ägare och nyttjare arbeta med brand- och utrymningsskyddet på ett systematiskt sätt. Det skall finnas ett systematiskt brandskyddsarbete (SBA). Kommunen genomför stickprover i form av tillsyn på verksamheter i syfte att se hur det systematiska brandskyddsarbetet bedrivs. Kommunen är också skyldig att ge råd till den enskilde hur denne kan uppnå tillräckligt skydd. De åtgärder som den enskilde kan vidta för att uppnå en skälig skyddsnivå kan vara av både teknisk och organisatorisk karaktär. Tekniska åtgärder är till exempel brand- och inbrottslarm, handbrandsläckare, personlarm, byggnadstekniskt brand- och säkerhetsskydd. Organisatoriska åtgärder är till exempel utbildning och information.

Systematiskt brandskyddsarbete innebär att en verksamhet på ett strukturerat sätt planerar, utbildar, övar, dokumenterar, kontrollerar, åtgärdar och följer upp brandskyddsarbetet i sin organisation. Tanken bakom att arbeta med systematiskt brandskyddsarbete är att uppnå en jämnare nivå på brandskyddet. Genom en skriftlig redogörelse av brandskydd och den tillsyn som genomförs skall ägaren och verksamhetsutövaren känna ett mer aktivt ansvar för brand- och utrymningssäkerheten. Arbetet kan läggas upp på många olika sätt, mycket beroende på verksamhetens art. Det viktiga är att man inom verksamheten systematiserar sitt säkerhets- och brandskyddsarbete och samlar det på ett ställe, exempelvis i en pärm. Viktigt att påpeka är dock att inte krångla till det. Här följer ett sätt att arbeta som är tillämpligt i de allra flesta fall. Sjustegsmodellen ska ses som en kontinuerlig process. Efter att genomfört steg sju ska steg ett genomföras igen.

”Sjustegsmodellen”

1. Brandskydds- och säkerhetspolicy
2. Ansvar och organisation
3. Utbildning och övning
4. Tekniskt brand- och säkerhetsskydd
5. Brand- och säkerhetsrisker
6. Brandskydds- och säkerhetsregler
7. Kontroll och uppföljning

Kommunen har sedan 2003 en brandskyddspolicy som redogör för ansvarsuppgifterna.

3.2.1 Inriktning

Att alla verksamheter ska bedriva ett aktivt systematiskt brandskydds- och säkerhetsarbete som:

- tar bort eller minskar risker för avbrott eller störningar i verksamheten och minskar kostnader för skador
- motsvarar de krav som försäkringsbolagen ställer för att kunna erhålla försäkring
- att varje verksamhet har rätt kompetens och god kännedom om det systematiska brandskyddsarbetet. Att det systematiska brandskyddsarbetet ska minska kostnader för skador

3.2.2 Indikatorer

- Antal verksamheter med fungerande säkerhets- och brandskydds arbete
- Antal onödiga automatiska brandlarm i verksamheten
- Motsvarar de krav som försäkringsbolagen ställer för att kunna erhålla försäkring
- Antal anmärkningar på det systematiska brandskyddsarbetet vid tillsyn

3.2.3 Ansvarig

I lag om skydd mot olyckor står att ägaren till byggnaden och den som bedriver verksamheten reder ut vem som ansvarar för vilka delar i brandskyddet och gärna reglerar detta i någon form av avtal.

I Gislaveds kommun är varje verksamhetschef ansvarig för brandskyddet i sin verksamhet. Fastighetsägaren ansvarar för fast installerad utrustning och byggnaden. Vem som gör vad ska i detalj vara reglerat i avtal mellan verksamhet och fastighetsägare. Säkerhetsutvecklare på enheten för säkerhet, kunskap och analys ger stöd till verksamheterna och vid behov samordnar kommunens arbete med brandskyddet.

3.3 Säkerhet i kommunala lokaler och för kommunens organisation

3.3.1 Inbrott och skadegörelse

Det är stora kostnader för sanering och reparationer med mera till följd av skadegörelse på kommunala lokaler. Mest skadegörelse sker på skolor och förskolor. Klotter och annan vandalism gör att samhällsmiljön förfulas och förfaller vilket i sin tur föder ännu mer skadegörelse och annan brottslighet. Arbetet med skadegörelse behöver ske förebyggande genom att jobba för

en meningsfull sysselsättning på fritid och i skolan. Kommunen har liksom alla fastighets- och anläggningsägare ett stort ansvar för att motverka skadegörelse på sina anläggningar.

3.3.1.1 Inriktning

Att kommunen:

- bedriver ett aktivt arbete tillsammans med andra aktörer för att motverka skadegörelse
- särskilt snabbt sanerar klotter i centrummiljön
- fortsatt minska skadegörelse främst på skolor och förskolor

3.3.1.2 Indikatorer

- Faktiska kostnader för skadegörelse såsom återställande av lokaler efter inbrott och/eller skadegörelse
- Rapporterade fall av skadegörelse

3.3.1.3 Ansvarig

Fastighetsansvariga

Övergripande samordning av säkerhetsutvecklare på säkerhet, kunskap och analys, kommunstyrelseförvaltningen

3.3.2 Larm, väktar- och kamerabevakning

Inbrott och skadegörelse mot kommunala lokaler ökar otryggheten och innebär ökade kostnader för att hantera konsekvenserna. Larm bidrar till att intrång och stölder kan förhindras. Därför ska alla kommunala verksamheter i tillämpliga delar vara larmade.

Det finns även möjlighet till kameraövervakning i realtid som kan förhindra intrång och skadegörelse.

Utöver larm utgör bevakning av kommunens fastigheter och verksamheter en viktig del för att skydda de kommunala fastigheterna och verksamheterna. Väktarupphandlingen, som finns i kommunen omfattar bevakningsuppdrag för kommunernas samtliga förvaltningar, uttryckning till larmade objekt, avhysningstjänst, ronderingstjänst samt visst personskydd med option på parkeringsövervakning. Bevakning av kommunens fastigheter och verksamheter utgör en viktig del av säkerhetsverksamheten.

Rapportering, analys och uppföljning av händelser är också viktigt för att ha möjlighet att sätta in rätt förebyggande åtgärder, vilket sker i dialog med bevakningsleverantören. Antalet ”onödiga” larm ska minimeras. I stort är alla larm idag kopplade till SOS-larmcentral, därifrån sker överföring till bevakningsföretaget.

3.3.2.1 Inriktning

- Att kommunens lokaler ska vara säkra.
- Hur larm, övervakning, bevakning och tillträde/passage utformas ska utformas utifrån behov baserat på analys och inträffade händelser.
- Att antalet onödiga larm minskar och därmed minskas kostnaderna.
- Att det finns tydliga rutiner att använda sig av och att åtgärderna som vidtas genomförs utifrån inträffade händelser och analyser.

3.3.2.2 Indikatorer

- Rapporter från väktarbolaget
- Kostnader för bevakning och larm
- Antal onödiga larm
- Antal oönskade händelser som inbrott eller skadegörelse

3.3.2.3 Ansvarig

Fastighetsansvariga

3.3.3 Passagesystem

Flera av kommunens lokaler är öppna och tillgängliga för allmänheten vissa tider men alla lokaler behöver inte och ska inte vara öppna. I vissa fall ska lokalerna inte vara tillgängliga för allmänheten utan det bör finnas passersystem för medarbetare och personal som behöver ha tillgång till lokalerna. Nyckelsystem, som inte är digitalt, innebär en kostnad om en nyckel försvinner eftersom lås måste bytas. Därför är digitalt lås- eller passersystem att föredra eftersom en nyckel, kort eller tagg kan spärras.

3.3.3.1 Inriktning

Att alla kommunala lokaler är säkra och att obehöriga förhindras att ha tillträde till kommunala lokaler. Att sträva efter att alla nyckelsystem på sikt fasas ut och ersätts med någon typ av elektroniskt passersystem.

3.3.3.2 Indikatorer

- Antalet tillbud om obehöriga i kommunala lokaler

3.3.3.3 Ansvarig

Fastighetsansvariga och verksamhetsansvariga

3.4 Hot och våld mot medarbetare

Otillåten påverkan är till exempel trakasserier, hot, våld och korrupsionsförsök som genomförs i syfte att få tjänstemän att ändra beslut

eller avstå från att ingripa eller genomföra kontroller. Det behöver inte vara att hot och våld används vid otillåten påverkan men det kan vara ett verktyg.

Hot innebär att någon hotar att skada någon person eller dennes egendom. Hotet som riktas kan även omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för den som blir utsatt. Hotet kan ske via kommunikation, till exempel telefonsamtal, sms, genom direkt tilltal eller med hjälp av vapen eller annat föremål. För att hotet ska vara brottsligt i laglig mening måste den som blir utsatt uppfatta hotet som allvarligt.

Tjänstemän blir ibland utsatta för påverkansförsök till exempel att någon försökt få dem att fatta felaktiga beslut eller avstå från att ingripa eller genomföra kontroller. Kommunen måste arbeta med att förebygga otillåten påverkan, hantera de påverkansförsök som ändå inträffar och rusta tjänstemännen för att stå emot dessa.

3.4.1 Inriktning

Personalen ska ha kännedom om de riktlinjer som utgör ett stöd gällande agerande och åtgärder som bör vidtas av och för personal som drabbas av olika former av otillåten påverkan, hot, våld eller trakasserier.

Det behövs tydliga regler och rutiner för att förhindra interna brott samt gott arbetsklimat där anställda vågar prata om de blir utsatta för otillåten påverkan.

3.4.2 Indikatorer

- Antalet anmälda hot- och eller våldssituationer
- Rutiner för otillåten påverkan
- Utbildning för personal när det gäller otillåten påverkan

3.4.3 Ansvarig

Närmaste chef. Hr-enheten och enheten för säkerhet, kunskap och analys kommunstyrelseförvaltningen

3.5 Hot, våld och otillåten påverkan mot förtroendevalda

Politikernas trygghetsundersökning beskriver förtroendevaldas utsatthet för trakasserier, hot och våld i deras egenskap av förtroendevalda i kommun- och regionfullmäktige samt riksdag.

Under valår har utsattheten ökat. Det är något större andel kvinnor som uppgett att de utsatts under valåret 2018. Utsattheten ligger på en högre nivå 2018 jämfört med samtliga tidigare år då undersökningen genomförts. Det är vanligt med upprepade utsatthet; 84 procent av dem som utsattes under 2018 uppgav att det hände mer än en gång. Det vanligaste är att de

förtroendevalda utsätts för olika former av hot och trakasserier, ofta via sociala medier, men även muntligen via direktkontakt, telefon eller e-post. Det är fler yngre än äldre förtroendevalda som är utsatta. Andel som polisanmäler händelser är låg, cirka 19 %. Vanligaste anledningen till att man inte polisanmäler är att det tro inte leda till något och att det upplevs som en småsak.

Med otillåten påverkan avses allvarliga trakasserier och hot samt våldssituationer mot person eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut med mera vilket i förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin.

3.5.1 Inriktning

Förtroendevalda ska inte utsättas för trakasserier, hot eller våld på grund av att de är förtroendevalda. De hot och trakasserier som inträffar ska polisanmälas.

3.5.2 Indikatorer

- Antalet polisanmälningar
- Upplevd trygghet bland kommunens politiker

3.5.3 Ansvarig

Ordförande och gruppledare i de politiska partierna. Enheten för säkerhet, kunskap och analys kommunstyrelseförvaltningen finns som stöd.